

De Ispas la Năsăud

...”Eu cred că *veșnicia s-a născut la sat*.
aici orice gând e mai încet,
și inima-ți zvâcnește mai rar,
ca și cum nu ți-ar bate în piept,
ci adânc în pământ undeva “...

L. Blaga

Dacă este să definim *obiceiul* prin specificul acestuia de repetare îl putem privi ca și un fenomen ordonator, care dă lucrurilor un caracter de stabilitate, un fenomen care întreține viața unei comunități. Specificul mediului rural este dat de viața familială care de cele mai multe ori este strâns legată sau raportată la comunitatea în care se desfășoară. Trecând peste greutățile pe care le întâmpină zi cu zi, viața țăranilor este plină de evenimente care adesea au caracterul unor acțiuni comune, ale unor târguri sau adunări. Momentele marcante din viața omului de la sat erau cele mai bune prilejuri de manifestare socială, momente importante din viața comunității, majoritatea impuse de credințele precreștine sau de religie.

În această categorie putem include și « Târgul de Ispas » din Nasaud care se desfășoară de fiecare dată în ziua când se sărbătorește Înălțarea Mântuitorului Iisus Hristos. Scopul și rolul acestui târg a fost dat de nevoia de a menține o punte de legătură între populația din satele aparținătoare Țării Năsăudului, facilitarea schimburilor de produse, valorificarea acestora, precum și de procurarea de bunuri și unelte necesare pentru trai și muncă. Pe lângă funcția economică pe care o îndeplinesc în

general târgurile, acest târg de Ispas mai are și o funcție social-culturală, constituind un prilej pentru tineri de a se întâlni și de a socializa. Fiecare datină, fiecare element de cultură populară, este legat de un ținut al său, unde a luat ființă și unde i se menține o continuitate. Sărbătoarea de la Ispas își găsește existența încremenită în istoria ținutului Tara Năsăudului. În trecut târgul și petrecerea în sine se organiza în centru, în parc unde era vechea piață. În această piață se țineau atât târgurile săptămânale, cât și târgurile de țară, care aveau loc. Expunerea produselor și spectacolele se țineau în mijlocul pieței, de jur-împrejur fiind spațiu suficient, încât caruțele să circule în bună voie, precum și pentru popasul acestora. Sarcinile și produsele erau împărțite cu grijă, fiecare aducea ce avea mai bun acasă, în comunitate și specific acesteia, conturând astfel întreg ținutul Tara Năsăudului. “*Satele somesene aduceau de vandut lapte si branza. Din Zagra, unde erau piuari vestiti, veneau la targ cu panura si toale, care erau insirate pe gardul ce imprejmuia rastignirea vechii biserici. Taranii din Romuli si Parva veneau cu carute pline cu dranite, iar iluanii si bargauanii aduceau scanduri. Din satele graniceresti se*

aduceau putine cereale de vandut, cel mult orz si ovaz. Graul si porumbul era adus de chiuzeni, sasarmeni, mintiuani, taureni. Rasaduri si zarzavaturi aduceau sasii din Cepari si Dumitra. Ulterior si unele sate romanesti, ca Mocodul si Prislopul, au inceput sa se ocupe mai intens cu cultivarea zarzavaturilor. In mijlocul targului, se insirau cateva setre cu cofetarese si sfarnarite. Cofetaresele vindeau dulciuri si in special acele turte cu oglinzi pe care feciorii le dadeau in dar fetelor, de Ispas si cu ocazia altor targuri de tara. Sfarnaritele, femeii din sat, bune cunoscatoare in ale bucatelor, vindeau carnati, friptura, tocana, puse pe o frunza de varza sau direct pe paine.”(sursa. Studii și Cercetări Etnoculturale, Vol. X, Bistrița 2005)

Târgul prin specificul lui de sărbătoare și petrecere dă prilej oamenilor din diferite sate să se cunoască, să-și întărească prietenii și să facă schimburi. Pe an ce trece, acest târg de Ispas ia o formă mai organizată, transformându-se într-o manifestare cultural-artistică de amploare.

Din nefericire timpul a fost martor al multor schimbări în toate privintele: de mentalitate, de percepție, s-a schimbat până și peisajul, au dispărut o parte bună din mestesugurile specifice, au pierit obiceiuri, s-au pierdut tradiții. Preocupați de lucruri și câștiguri imediate am lăsat să se degradeze case și biserici din lemn, poduri de lemn și punți acoperite, mori de apă, valori care ne-au fixat identitatea. Conștientizând non-valorile care s-au format în toată această perioadă de stagnare culturală a comunităților încercăm cu mari eforturi să mai salvăm și să mai păstrăm câte ceva din ceea ce am avut. Foarte târziu și puțini dintre noi, ne-am dat seama că suntem prețuiți pentru toate aceste valori care stau la baza noastră ca și comunitate și chiar acele lucruri le-am lăsat să se distrugă, le-am devalorizat, ne-am devalorizat.

Am preluat tarziu si cu retinere termeni ca : dezvoltare durabilă, turism rural, turism cultural, turism ecologic, etc. iar aplicarea lor practică necesită timp și răbdare dar este de dorit. Prin asemenea evenimente precum Târgul de Ispas de la Năsăud avem prilejul și oportunitatea să ne mândrim cu oameni frumoși, cu port mândru, cu jocuri și voie bună, și nu în ultimul rând cu bucate alese. Putem reînvia ce a fost odată acest târg pentru ca cei care vin după noi să ducă cât mai departe și obiceiul ținutului să nu piară niciodată.

de Expert GAL Țara Năsăudului
Ana Calina Șestac